

Güneş, G. ve Yıldırım, B. (2019). Cinsiyet Temelli Bir Savaş: Kadın Cinayetlerinin Medyada Temsili Üzerine Bir Değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(3), 936-964.

Araştırma

Makale Geliş Tarihi: 13.03.2019

Makale Kabul Tarihi: 11.07.2019

CİNSİYET TEMELLİ BİR SAVAŞ: KADIN CİNAYETLERİNİN MEDYADA TEMSİLİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

A Gender-Based War: An Assessment on Representation of Femicide in the Media

Gamze GÜNEŞ*

Buğra YILDIRIM**

*Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Bölümü YL Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-8157-7439

**Dr. Öğr. Üyesi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, e-posta: bugra.yildirim@cbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2840-3624

ÖZET

Kadın cinayetlerine ilişkin mevcut istatistikler kadınları hedef alan sessiz sedasız sürdürülen bir savaşın cinsiyetli yapısını ve medya temsilini ortaya koymaktadır. Bu çalışma; söz konusu savaşın varlığına yönelik farkındalık yaratmak ve medyanın haber söylemleriyle kadın cinayetlerini sıradanlaştırmasına karşı harekete geçerek mevcut sorunu, sosyal hizmetin bütüncül bakış açısıyla internet haberleri üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. 2018 yılında yaşanan ve basına yansıyan 67 kadın cinayeti haberi; haber başlıklarında olaya yönelik tanımlamalar, fotoğraf ve video kullanımı, olayın meydana geldiği yer, cinayetlerin gerekçeleri, cinayetlerin işlenme biçimleri ve kullanılan araçlar, failin mağdurla olan ilişkisi ve kadınların maruz kaldığı şiddet geçmişi üzerinden kategorize edilmiş ve içerik analizi tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Kadına yönelik şiddet ve cinayet konulu haber içeriklerinin, sorunu tek boyutlu ele alma eğiliminde olduğu görülmüştür. Erkek failerin suçları, motivasyonel kalıp yargılarla gerekçelendirilerek psikolojik ve bireysel tasvirlerle sunulmaktadır. Cinsiyetçiliği benimseyen ve meşru kılan söylemleriyle günümüz medyası, kadınların yaşam mücadelesini her anlamda zorlaştırmakta ve toplumsal cinsiyet odaklı haberciliği zorunlu kılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Kadın cinayetleri, medya temsili, sosyal hizmet, kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet odaklı habercilik.*

ABSTRACT

Current statistics on femicides reveal the gender structure and media representation of a silent war against women. This work aims to raise awareness for the existence of the war in the question and to take action against the media's normalization of femicides' news narratives and to evaluate the current problem through internet news from a holistic perspective of social work. 67 news of femicide happend in 2018 and was reflected in the press; in new headlines, event descriptions, the use of photographs and videos, the locations of the incidents, the reasons for the murders, the manner for the murders and the tools used, the perpetrator's relationship with the victim and history of violence experienced by women are categorized and evaluated using content analysis technic. The news content on violence and murders against women are seen to be addressing the problem in one dimension. The crimes of male perpetrators are presented with psychological and individual depiction by justifying them with motivational stereotypes. Today's media, with its discourse that embraces and legitimizes sexism, makes women's struggle for survival difficult in every sense and necessitates gender-oriented journalism.

Keywords: *Femicide, media representation, social work, violence against women, gender-oriented journalism.*

1.GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet olgusu medyada kullanılan şiddet ile bir araya geldiğinde, şiddete direnen ve öldürülen kadınların anlatıları üzücü birer hikâye olmaktan ileri gidememektir. Günümüzde kadına yönelik şiddet; istismar, ihmal ve ölüm gibi dikkat çekici temalarla ortaya çıkarken, bir yandan da kitle iletişim araçlarının oluşturduğu kamusal alanda sürdürülen toplumsal ve cinsiyetçi bir savaş olarak kendini göstermektedir (Jiwani ve Young, 2006: 897). Savaş metaforu, kadına yönelik şiddetin ve ölümlerle sonuçlanan pek çok olayın betimleyici unsuru olarak birçok çalışmada (Csete ve Kippenberg, 2002; Fladui, 2006; French, 1992; Howe, 1997; Jiwani ve Young, 2006; Lakeman, 2005; Stiglmayer, 1994) kullanılmış ve her geçen gün artan kadın cinayetlerine dikkat çekmek adına bu araştırmada da özellikle tercih edilen bir kavram olmuştur.

Şiddet, ölümlerin, hastalıkların ve sakatlıkların oluşumuna önemli ölçüde neden olmakta ve dünya çapında etkili çeşitli sosyal ve sağlık sorunlarına ev sahipliği yapmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan Küresel Şiddet Araştırmasında (2014); şiddet sorununun ciddiyeti ve büyüklüğü bir piramit formunda tasvir edilmektedir. Şiddet sonucu yaşanan ölümler, resmi istatistiklerde kaydedilen şiddet içeren davranışların en görünür sonucudur, ancak yalnızca piramidin zirvesini temsil etmektedir. Daha sonra acil tıbbi ya da yasal destek alan

şiddet mağdurları yer almaktadır. Piramidin tabanındaki üçüncü ve çok daha geniş katman, nüfus temelli araştırmalarda tespit edilen şiddet eylemlerini içerir. Piramidin temeli ise sessizlikte acı çeken pek çok şiddet mağdurunu içerir. Çünkü onlar gizli görüşmelerde bile şiddet deneyimlerini ifşa etmeye istekli değillerdir. Ölümcül ve ölümcül olmayan şiddet hakkındaki bu raporda sunulan bilgilerden de anlaşılacağı gibi, şiddetin kalıpları ve sonuçları ülkeler, bölgeler veya cinsiyet ve yaşa göre eşit bir şekilde dağılmamaktadır. Erkekler, daha çok bireysel çatışmalar ve silahlanmalar sebebiyle bu piramitte yer alırken, kadınlar ve kız çocukları, orantısız bir şekilde çoğu zaman ömür boyu süren fiziksel, cinsel ve psikolojik istismarın ve ihmalin dünya çapında ölümcül ve ölümcül olmayan sonuçlarının yükünü taşımaktadır (Butchart ve Mikton, 2014).

Anlaşmazlıkların çözümünde başvurulan iki yöntemden biri savaş diğeri politikadır. Hak ve adalet sınırları içinde politikalar aracılığıyla çözülmek istenmeyen çatışmalar kan, gözyaşı ve bolca insan hakkı ihlalini beraberinde getiren ve bir insanlık trajedisi örneği olan savaş yoluyla çözümlenmeye çalışılır (Daver, 1992: 181). Bu tanımlamadan yola çıkarak kadına yönelik bitmeyen ve sebepleri çeşitli görüşlerle açıklanmaya çalışılsa da mantık çerçevesine uymayan sessiz sedasız sürdürülen cinsiyetçi bir savaşın varlığından bahsetmek mümkündür. UNODC (2018) verilerine göre; 2017 yılında 87 bin kadın kasten, “yalnızca kadın olduğu için” öldürüldü. Her gün ortalama 137 kadın partneri ya da aile üyesi tarafından öldürülmektedir. Türkiye’de 2010’dan bu yana 1964 kadın öldürüldü (www.kadincinayetleri.org, [Medyaya Yansıyan Kadın Cinayetlerinin Haritalaması], 2019). Bu veriler, kadınlara yalnızca cinsiyetleri yüzünden açılan bir savaşın adeta kanıtı niteliğindedir.

İlk kez Diana Russell tarafından ortaya konan kadın cinayeti terimi, bir cinsel şiddet biçimi olarak “kadınların kadın düşmanı erkekler tarafından öldürülmesi” şeklinde tanımlanmıştır (Russell ve Radford, 1992: 211). Russell, daha sonra tanımı “kadınların kadın olmaları nedeniyle erkekler tarafından öldürülmesi” biçiminde uyarlamış, eşitsiz cinsiyet ilişkilerini, erkeklerin orantısız gücünü ve kadınlar üzerindeki egemenlik kavramını vurgulamayı amaçlamıştır (Russell, 2001: 294).

Kadına zarar veren cinsiyet temelli eylemler olarak nitelenen; tecavüz ve cinsel istismar, partner/eş şiddeti, kadın ticareti, fahişeliğe zorlama, kadın sünneti, cinsel taciz, zorla ve erken evlilik, gebelikte anne ölümleri, kadın cinayetleri, namus cinayetleri ve kız çocuk cinayetleri gibi suçlar kadına yönelik şiddet kapsamında ele alınmaktadır (BM, 1993; True, 2010: 39-40). Kadına yönelik şiddetin toplumun her kesiminde çeşitli yankı ve etkileri olsa da şiddetin en ağır faturasını yaşamı elinden

alınmış kadınlar ödemektedir. Kadın cinayeti veya "nefret, küçümseme, zevk veya kadın mülkiyeti duygusu tarafından motive edilen erkeklerin işlediği kadın cinayeti" ciddi bir sorun haline gelmiştir. Bu suç, sakatlanma, tecavüz cinayeti, cinayete giden darp ve nihayetinde kadınların ölümüyle sonuçlanan diğer ataerkil terörizm türlerini içermektedir. Katillerin genellikle erkek olması, kadın cinayetlerinin cinsiyetçi bir kültüre dayandığını göstermektedir. Tecavüz ve çocuğun cinsel istismarı gibi, kadın cinayeti de çoğunlukla erkek bir aile üyesi, arkadaş ya da tanıdık tarafından işlenmekte ve ataerkil bir aile içi düzeninden beslenmektedir (Caputi ve Russell, 1990: 424-426).

Radford'a göre (1992: 6) kadın cinayeti, "kadınları cinsiyet sınıfı olarak kontrol etmenin bir aracı olarak hizmet etmekte ve bu nedenle, ataerkil statükonun korunmasında merkezi bir rol oynamaktadır". Ayrıca erkek egemen sosyal sistemlerde, kadınlara mesajın aslında gayet açık olduğunu belirtmektedir: "Çizgiyi aşmayın, bu hayatınıza mal olabilir". Erkek için verilen mesaj ise medya aracılığıyla iletilmekte ve ataerkil yapıyı ve şiddet kültürünü besleyerek söz konusu güç savaşının ve erkek hâkimiyetinin sürmesine neden olmaktadır.

Kadınlara yönelik sessiz sedasız sürdürülen bir savaşın varlığı hakkında farkındalık yaratmak ve medyanın haber söylemleriyle kadın cinayetlerini sıradanlaştırmasına karşı harekete geçmek sosyal hizmet gibi savunuculuk misyonuna sahip bir disiplin için adeta zorunluluktur. Bu kapsamda çalışma risk altında yaşam mücadelesi veren veya hayatını kaybeden suç mağduru kadınlara yönelik sunulan cinayet haberlerinin medyada nasıl dile getirildiğini ve yansıtıldığını incelemeyi hedeflemektedir. Dahası, medyanın kadın cinayetleri konusunda nerede durduğunu betimlemek ve kadın cinayetleri sorununu sosyal hizmetin bütüncül bakış açısıyla internet haberleri üzerinden değerlendirmek ise çalışmanın ana amacıdır.

1.1. Medya Cinsiyet Temelli Savaşın Neresinde?

Hiçbir savaş sebepsizce ve kendiliğinden ortaya çıkmaz ve her savaşın tarafları, kazananları ve kaybedenleri mutlaka vardır. Cinsiyet temelli savaşın ise hiç kuşkusuz kaybedeni, insanlığı var eden ancak yaşamda var olma mücadelesi vermek zorunda bırakılan kadınlardır. Türkiye'de 2016 yılında 328, 2017 yılında 409, 2018 yılında ise yaklaşık 440 kadının bir erkek tarafından yaşam hakkının elinden alındığı tahmin edilmektedir (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2016; 2017; 2018). Rakamın son üç yılda sürekli artış göstermesi kadına yönelik sürdürülen savaşın her geçen yıl daha da ciddileştiğini göstermektedir.

Kadının birey olarak değerine ve tarihteki konumunun değişimine bakıldığında, günümüzde kadına yönelik cinsiyete dayalı her türlü şiddetin ve saldırının nedenini görebilmek mümkündür. Adler (2018) erkeğin toplumdaki egemen konumunun tarihsel gerçekliğine bakıldığında günümüz koşullarının aksine söz konusu egemenliğin doğal bir hak olarak erkeğe sunulmadığını belirtmektedir. Ayrıca erkeklerin bu gücü; ayrıcalıklarını koruma altına almak amacıyla çıkardıkları pek çok yasanın da bu durumu kanıtlar nitelikte olduğunu ifade etmektedir. Adler (2018), üstün erkeklik algısının gelenekler, yasalar ve toplumsal normlar aracılığıyla ayakta tutulduğunun ve bu algının topluma nasıl yansıdığını keşfetmenin ve derinlemesine analizinin kadına yönelik cinsiyet temelli uygulanan her türlü şiddetin nedenini anlamada son derece önemli olduğunun altını çizmektedir.

Üstün erkeklik algısını ve şiddet kültürünü besleyen ve etki gücü yadsınamayacak kadar büyük araçlardan biri de medyadır. Kitle iletişim araçlarının, özellikle televizyon ve gazete haberlerinin, suç ve şiddet hakkında temel bilgi kaynağı olduğu ve toplumsal ahlak görüşlerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynadığı açıktır. Haber öykülerinin bireylerin toplumsal gerçekliğe dair algılarını etkilediği, halkın ilgisini yansıttığı ve insanların belirli toplumsal sorunları, özellikle de suçu anlamlandırmalarında geniş bir role sahip olduğu düşünülmektedir (Curran ve diğ., 1979: 70-93; Wozniak ve McCloskey 2010: 934-952).

Medyanın daha fazla gelir ve kar etme kaygısı, onu “kamu çıkarını” korumaktan alıkoymak ve medya artık, kamuyu temsil edemez bir hale gelir (Adaklı, 2010: 61-95). Nitekim medyanın özensiz habercilik anlayışı, tecavüz suçuna iştirak etmekle aynı seviyede bir yaklaşım örüntüsüdür (Çelenk, 2010). Habercilik etiğinden uzak şekillenmeye ve dönüşmeye devam eden günümüz internet medyasında kadınların temsil sorunu ve şiddetin sunumu son derece hassas bir konu haline gelmektedir.

Gazete haberleri, genellikle resmi girişimlerle bilgi elde edilmesi zor olan vakalarda veya yasal olarak kayıt altına alınmamış fakat gazetecinin bir şekilde bilgiye ulaştığı olaylar hakkında çoğu zaman tek bilgi kaynağıdır. Aynı zamanda mağdurlarla failer arasındaki ilişki ve sorunu çevreleyen koşullar hakkında da önemli bilgiler sunmaktadır. Olaylar hakkındaki sansasyonel haber içerikleri, özellikle aile içi şiddet ve cinayet hakkındaki yanlış bilgileri ve mitleri yansıtabilir. Örneğin; Zambiya’da kadın cinayeti vakaları, toplumsal cinsiyet hâkimiyetinden kaynaklanan bir eğilimin parçası olmaktan ziyade izole, istisnai olaylar olarak sunulmaktadır. Kullanılan dil ve detaylar sık sık ortaya çıkan vahşeti gizlemekte, saldırının kurbanı olan kadını suçlamakta ve bu tür cinayetlerin özel meseleler olduğu fikrini öne sürmektedir

(Widyono, 2008: 11-15). Bu durum medyanın kadına yönelik şiddet sorununun “politik” niteliğini göz ardı ettiğini ve sorunu bireysel olarak değerlendirme eğilimini örneklemeaktadır. Kadın cinayetlerinin büyük bir bölümünün, kadınların eşleri veya partnerleri tarafından gerçekleşmesi medyanın algıyı bu yönde şekillendirmesini kolaylaştırmaktadır.

1.2.Kadın Cinayetleri

Cinayet, küresel çapta erken ölümlerin önemli bir nedenidir, ancak eşler/partnerler tarafından işlenen cinayetlerin büyüklüğüne dair kanıtlar, mağdur suçlu ilişkisi hakkında çok fazla eksik bilgi bulunması nedeniyle oldukça sınırlıdır (Stöckl ve diğ., 2013: 859). Dünya Sağlık Örgütü'nün (2013) verileri; küresel çapta kadınların %35'inin partnerinin veya partneri olmayan bir erkeğin fiziksel ve cinsel şiddetine maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Bu verilerle paralel olarak kadın cinayetlerinin %38'inin failinin, öldürülen kadınların partnerleri (eşleri veya birlikte yaşadığı erkekler) olduğu belirtilmektedir. Eski eşi veya birlikte olduğu erkek tarafından şiddete maruz kalan 6 kadından 1'i ilişkisi bittikten sonra da şiddet görmeye devam etmektedir (WHO, 2013).

Türkiye'ye bakıldığında durumun pek iç açıcı olmadığı ve kadına yönelik şiddetin toplumun her kesimini etkileyen ciddi bir sosyal sorun olduğu görülmektedir. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2014) sonuçları; kadınların %36'sının yaşamının herhangi bir döneminde eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine, %44'ünün psikolojik şiddete, %12'sinin cinsel şiddete ve %30'unun ise ekonomik şiddete maruz kaldığını göstermektedir.

McFarlane ve diğerleri (2002); eşler arasındaki kadın cinayeti girişimleri veya tamamlanmış cinayet vakalarının hamilelikte yaşanan istismar ve şiddet düzeyiyle arasındaki bağlantıya ilişkin önemli bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmaya göre; hamilelik sırasında kötü muamele ve istismara maruz kaldığını bildiren kadınların, teşebbüs edilmiş veya tamamlanmış bir cinayet kurbanı olma riskinin diğer kadınlara göre üç kat daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda gebelikte yaşanan istismar durumu, kadın cinayeti hususunda önemli bir risk faktörü olarak görülmelidir.

Kadın intiharları da şüpheli kadın cinayetlerinde önemli bir yere sahiptir. “Namusun temizlenmesi” ve “töreye uyulması” gerekçesinin ardına sığınarak işlenen kadın cinayetleri, uzun yıllardan beri ülkemizde önemli bir sorun alanına işaret etmektedir (Yıldız, 2008: 209-231). Cinayetin haklı bir gerekçesi olarak sunulan ve toplumda kabul gören bu anlayış pek çok kadının intiharının ve şüpheli pek çok kadın

cinayetinin de sorumlusu konumundadır. Nitekim Yıldız (2008) da, özellikle ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde yaşanan ve son dönemde artış gösteren kadın intiharlarının "cinayet" olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve bu toplumsal sorunun arka planına ilişkin analizin önemini vurgulamaktadır.

2.ŞİDDETİ ÖNLEME MEKANİZMALARI VE SOSYAL HİZMET

Kadına yönelik şiddet; küresel çapta etkili bir sosyal sorun olması nedeniyle koruyucu ve önleyici pek çok ulusal ve uluslararası yapı ve mekanizmayla ilişkilidir. Ülkemizde 1998 yılında çıkarılan "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun" ile birlikte kadına yönelik şiddetin önlenmesine karşı önemli bir adım atılmıştır. Ardından 2011 yılında imzalanan İstanbul Sözleşmesi resmi adıyla "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi", kadına yönelik şiddet özellikle de aile içi şiddetle mücadele konusunda imzacı devletlere yaptırım yükümlülüğü getirmesi bakımından en önemli uluslararası belge olarak kabul görmektedir.

İstanbul Sözleşmesi'nin paralelinde hazırlanan "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" 2012'de yürürlüğe girerek kadınları korumada başvurulan en etkili yasal mekanizma olarak önemini korumaktadır. Kanunda kadınlar şiddet riski altındayken alınabilecek önlemler ve şiddet sonrası başvuru yapılabilecek koruyucu mekanizmalar yer almaktadır. Bu kapsamda Alo 183 Sosyal Destek Hattı veya Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı olarak bilinen çağrı merkezi, korunma ihtiyacı olan dezavantajlı her bireye yönelik ihbarların yapıldığı ve acil durumlarda uzman kişiler aracılığıyla 24 saat boyunca özellikle kadına yönelik şiddet vakalarında ücretsiz koruyucu hizmet sunan önemli bir mekanizmadır.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) olarak isimlendirilen sosyal hizmet kuruluşlarıyla da şiddete maruz kalan kadınların ihtiyaç duydukları hizmetleri tek seferde ve tek bir yapı altında almaları planlanmış ve kadınların ikincil mağduriyet ve örselenme yaşaması engellenmek istenmiştir. Ancak Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları İzleme Raporu (2017) verileri; ŞÖNİM'lerin yeterli sayıda ve uygun fiziksel özelliklere sahip olmadığını ve personelin niteliksiz olması nedeniyle istenenin tam olarak sağlanmadığını belirtmektedir. Bununla birlikte sorunun çözümünde sivil toplum ve devlet bağının zayıf kalmasının ve kanunda yer alan kadına yönelik şiddet davalarında zorunlu uzlaştırma ve arabuluculuk uygulamasının önüne geçilememesinin de sorunları pekiştirdiği ifade edilmektedir.

Nitekim kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri oranının her geçen gün artması alınan tedbirlerin ve müdahalelerin yetersiz kaldığını açıkça göstermektedir.

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’na (2014) göre; şiddet mağduru kadınların %44’ü uğradığı şiddeti kimseyle paylaşmamakta ve kadınların %89’u maruz kaldığı şiddeti önlemek ve gereken desteği almak için herhangi bir kuruma başvurmamaktadır. Bu durumun nedenleri olarak kadınların büyük çoğunluğunun korktuğu, utandığı, erkeğin değişebileceğine inandığı, talebinin yetersiz kalacağını düşündüğü, çocuklarını koruma ve kaybetme kaygısı taşıdığı ve zoraki barışma gibi nedenlerle uzun süreli bir şiddet döngüsüne hapsediği belirtilmektedir. Bu noktada bireylerin ihtiyaç duydukları sosyal hizmetlere erişimi önündeki engellerin kaldırılması, kapsamlı ve etkili sosyal hizmet müdahaleleri, kadına yönelik şiddetin ölümcül sonucu olan kadın cinayetlerinin önlenmesinde zaruri bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

Şiddete maruz kalan kadınlarla çalışan profesyoneller arasında, özellikle sosyal hizmet uzmanları, duygusal, fiziksel ve cinsel tacizi tecrübe edinen kadınlarla da en sık temasa geçen meslek grubudur (Hamilton ve Coates, 1993: 313-324). Sosyal hizmet uzmanlarının aile içi şiddeti saptama ve sorun çözme yetenekleri; kadınların istismarı birincil sorun olarak tanımlama konusundaki isteksizliği ve hırpalanmış kadınların ve çocuklarının çoklu hizmet ihtiyaçları göz önüne alındığında güvenli ve uygun müdahaleler için kritik öneme sahiptir (Danis, 2003: 177-191). Bu doğrultuda toplumsal cinsiyete duyarlı ve kadını güçlendirmeyi hedefleyen müdahaleler; kadına yönelik şiddetin çözümünde ve kadının sosyal işlevselliğini artırmada önem kazanmaktadır.

Uçan (2016)’a göre ise; kadına yönelik şiddet sorunu yalnızca erkeği cezalandırmakla ve kadını kapsayan çözümlerle ele alınamayacağı gibi egemen erkeklik söylemi dönüşüme uğramadan toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması mümkün görünmemektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflenirken kadını güçlendirmenin ve korumanın yanı sıra erkeklerin de dâhil edildiği mikro, mezzo ve makro boyutlu sosyal hizmet müdahalelerinin planlanması gerekmektedir. Kadına yönelik şiddet sorunu ele alınırken erkek, şiddetin öznesi olarak değerlendirilmeli ve “öteki” kimliğinden sıyrılmalıdır (Uçan, 2016: 7-9). Dolayısıyla erkeğin kadına yönelik şiddetin bir tarafı olduğu vurgusu medyada kadının temsil örneklerinde yaygınlaştırılmalıdır.

3.MEDYADA KADININ TEMSİL SORUNU

Medya içeriklerini, özellikle söz konusu kadın iken, toplumdan ve toplumun değerlerinden uzak olarak değerlendirmek mümkün değildir. Bu yüzden cinsiyetçi ve eril bir medya hâkimiyetinin, toplumun kadına bakışından etkilenmediğini söylemek son derece ironik olacaktır. Bir haber metni oluşturulurken kullanılan dil, gazetecinin bakışını da içermektedir çünkü haber merkezine haber ham halde gelir, sonra da haber sunum için hazırlanır. Bu durum haberin tarafsızlık özelliğinin dışında haber dilinde haberin “pişirilmesi” şeklinde tanımlanır. Bu bakımdan kadına yönelik her türlü zarar verici eylem, şiddet, kadın cinayetleri, ihmal ve istismar gibi haberlerde kullanılan dil habercinin toplumsal cinsiyet algısına ve kadına bakışına yönelik olarak şekillenmektedir (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, 2016: 27).

Ataerkil kültür anlayışı çeşitli toplumsal normlar ve cinsiyet klişeleri aracılığıyla sürdürülmektedir. Carter ve diğerleri (1998: 6); güç ilişkilerinin cinsiyet klişelerinin ayrılmaz bir parçası olduğu görüşünü ortaya koymuş ve cinsiyet klişelerini şu şekilde tanımlamışlardır: “Ataerkil toplum içindeki alt konumlarının sembolik olarak pekiştirilebilmesi için kadınlarla ilgili cinsiyetçi yargılar sağlayan standart zihinsel resimler”. Başka bir deyişle, kadınlarla ilgili klişeler kadınları alt rollerde tutmak için kullanılan en önemli araçlardır. Bu bağlamda medyada kullanılan eril üslup kadınların yaşamlarını zorlaştırmakta ve çeşitli ataerkil kalıpların yükü altında ezilmelerine neden olmaktadır.

“Medyada cinsiyetçiliğin tespit ve teşhiri” amacıyla hazırlanan Medyada Kadınların Temsil Biçimleri Araştırması (2008) verilerine göre; medyada kadınlar çoğunlukla melodramatik öge olarak yani ya eş, anne, fedakâr kadın temsilleriyle ya da 3.sayfa haberlerinde canı, suçlu ve daha çok mağdur kimliğiyle karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte kadınların cinsel nesne biçiminde temsil edildiği ve bir haberi görselleştirmede sıklıkla kullanıldığı ortaya konmuştur. Ayrıca aynı araştırmada cinsiyetçi kalıp ve yargıların haber başlıklarında kullanıldığı ve bu cinsiyetçi söylemin kadınlar tarafından bile içselleştirildiği ifade edilmektedir. İçerik üretiminde kadın çalışanların azınlıkta olması da medya içeriklerindeki eril söylemin erkekler aracılığıyla üretilmesinin önünü açmaktadır. Haberler çoğunlukla ataerkil bir toplumun sembollerini yansıtır ve güçlendirir. Kadınların veya kadına ilişkin olguların yanlış ve yetersiz temsili pek çok gazetecinin baskın eril kültürel normlarını koruduğuna işaret etmektedir. Böylece kadınlar sembolik olarak önemli bir kültürel iktidar mekanizmasından dışlanmış olurlar (Len-Ríos ve diğ., 2005: 152-168).

Heteroseksist ve cinsiyetçi bir sistemle savaşmanın yolu, öncelikle çeşitli kimliklerin varlıklarını ve haklarını net bir şekilde tanımlamak ve açıklamaktan geçmektedir. İnsan hakları doğrultusunda her bireyin eşit haklara sahip olduğu gerçeğini de belirli gerekçelerin ardına sığınmadan savunmak bu savaşın yöntemi olmalıdır. Başka bir deyişle bu sorunla mücadele etmek için onun çeşitli şekillerde yeniden üretilmesini ve meşrulaştırılmasını önlemek gerekmektedir (Tahaoğlu ve Akgül, 2018: 6).

“Toplumsal Cinsiyet Odaklı Habercilik” anlayışı kadın ve kadınlık üzerinden yürütülen ötekileştirmeye ilişkin mücadelede en önemli araç olarak görülmelidir. Nitekim eril egemen dünyada hem kadınlar ötekileştirmeye maruz kalmakta hem de bütün “ötek” olarak görülen bireyler kadınlaştırılmaktadır. Örneğin haberlerde cinsel yönelimleri nedeniyle, özellikle erkeğin “kadın olma tercihi” veya “kadın gibi olması” onu suçlu konumuna itmekte ve maruz kaldığı şiddetin diğerleri tarafından meşrulaştırılmasına neden olmaktadır (Tahaoğlu ve Akgül, 2018: 16). Ayrımcı Söylem Raporu (Hrant Dink Vakfı Medyada Nefret Söylemini İzleme Çalışması, 2017)’na göre; cinayet ve şiddet haberlerinde kadınlar ve LGBTİ bireyler çoğunlukla kurban veya fail olduklarında haber değeri taşımaktadır. Nefret cinayetlerinin odağında trans erkeklerden ziyade seks işçiliği yapan trans kadınların yer alması bu bireylerin “kadın olma tercihleri” nedeniyle öldürüldüğü görüşünü desteklemektedir. Bununla birlikte trans kadın cinayeti haberlerinde, eril kültürün bir yansıması olarak trans bireylere yönelik yapılan şiddet sıradanlaştırma ve ayrımcı söylemlerle de normalleştirilme tehlikesi taşımaktadır.

McLaughlin (1991: 249-272)’in medya haberlerinde fuhuş söylemlerine ilişkin araştırması, “seks işçisi” ile “iyi/erdemli” kadın arasındaki ikili bir konumlandırmanın tanımlanmasını ele almaktadır. Araştırma (McLaughlin, 1991); temel olarak popüler televizyon programlarıyla ilgilenirken, bu programların geleneksel anlatı üzerine kurgulandığını, kurtarılabilecek ya da kurtarılması gereken bireylerle ilgili bir ayrımdan söz edildiğini belirtmektedir. Geleneksel yapıya ait karakterler olan anneler, eşler ve kızları yani “erdemli” kadınlar; kurtarılmaya değer olarak görülürken seks işçileri, medyada erdemli kadınlara muhalif olarak konumlandırılmakta, seks işçi kadınlar için kötü kadın algısı yaratılmaktadır. Bununla birlikte toplumdan çıkarılması gerekenler olarak görülen bu kadınlar kurtarılmaya değer olarak görülmemektedir. Ancak hayırsever toplum aktörlerinin, bu “kötü” kadınlara özgü söz konusu “iyi” kısımları kurtarmanın toplumun yararına olduğunu düşünmesi halinde “kötü” kadınların da kurtarılmaya değer olduklarının ifade edilmesi çalışmanın ilgi çekici noktalarındandır. Bu çalışma (McLaughlin,

1991); medya üzerinden yürütülen ve toplumun değer yargılarını dayanak alarak, kadınlar arasında ayrımcı söylemlerle toplumda çeşitli kutuplaştırmalar ve sınıflamalar yaratıldığını gözler önüne sermektedir. Kurtarılması gerekenler ve gerekmeyenler olarak ayırım yapılan kadınlar, öldükten sonra da aynı ayrımcılığa maruz bırakılmaktadır. Bu nedenle ana akım medya, ataerkil normlar ve cinsiyetçi kalıp ve yargılarla toplumda ciddi tahribatlara ve nefret suçlarına yol açma tehlikesini de taşımaktadır.

4.YÖNTEM

Araştırmanın metodolojik eğilimi nitel yöntemde ikincil kaynakların içerik analiz tekniğine dayalı tepkisiz araştırmadır. İnsan davranışlarının birçoğu doğrudan gözlenemeyebilir ya da ölçülemeyebilir. Özellikle sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan bir teknik olan içerik analizi sayesinde insan davranışları üzerinde dolaylı yollardan çalışma şansı yakalanmaktadır (Büyüköztürk ve diğ., 2011: 269). İçerik analizi; araştırmacının bir iletişim kaynağındaki içeriği açığa çıkartmasını hedefler ve edebiyat, tarih, gazetecilik, siyaset bilimi, eğitim, psikoloji vb. pek çok alanda kullanılan tepkisiz bir eğilimdir (Krippendorff, 1980; Neuman, 2012: 466). Tepkisiz araştırmada ise kullanılan veriler ya da incelenenler bir araştırma projesinin parçası olduğunu bilmezler ve tepkisiz araştırma teknikleri yorumlayıcı ya da eleştirel araştırmacılar tarafından ikincil verilerin tespiti, gözlemi ya da değerlendirilmesiyle kullanılır (Neuman, 2012: 462-463). Tepkisiz araştırma; araştırmacıların ilgi çekici bir değişkene işaret eden durumları fark ettiğinde başlar ancak tepkisiz araştırma kapsamında incelemeye katılanlar toplumsal davranışlarının veya eylemlerinin kanıtlarını doğal olarak analizler sayesinde ortaya koyarlar (Neuman, 2012: 463).

Bu çalışma kadın cinayetleri konusunda erkek davranışlarının ve toplumsal tutumun medyadaki haber diline nasıl yansıdığını ortaya çıkarma hedefine sahiptir. Çalışmada dolaylı yollardan veri elde etmek ve ikincil veriler üzerinden içerik analizi gerçekleştirmek için "Google Arama Motoru" iletişim kaynağı seçilmiştir. Haber sekmesinde tarih aralığı 1 Ocak ile 31 Aralık 2018 şeklinde sınırlandıktan sonra "kadın cinayetleri" anahtar kelimesi ile haber taraması yapılmıştır. Kadın cinayetleri konusunda medyanın kullandığı eril söylem aslında ilgi çekici değişken olarak içerik analizine yansıtılmıştır. Toplamda yukarıda belirtilen zaman kesiti arasında erişilen haber sayısı 76 olmasına rağmen, yalnızca 67 haber incelemeye dâhil edilebilmiştir. Diğer 9 haber ise sadece kadın cinayetlerine yönelik protestolara ilişkin bilgi veya istatistiksel veri içerdiği için kapsam dışında tutulmuştur. Son olarak içerik analizi ile

dokuz adet anlam birimi ortaya çıkmış, anlam birimlerinin birleştirilmesi ile de üç adet tema altında bulgular sunulmuş ve temalar aşağıda Şekil 1.'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Kadın Cinayetlerinin Temsili İle İlgili Haberlerden Elde Edilen Temalar

Kategori/Tema	ŞİDDETİN HABERLEŞTİRİLME BİÇİMİ	ŞİDDETİN NORMALLEŞTİRİLMESİ	KADIN CİNAYETLERİ VE FAİLLER
1.Anlam Birimi	Haberin Vitriini: Başlık Seçimi	Şiddetin Gereçlendirilmesi	Cinayetlerin İşlenme Biçimleri ve Kullanılan Araçlar
2.Anlam Birimi	Haberde Görsel Kullanımı	Şiddetin Romantikleştirilmesi	Failin Betimlenmesi
3.Anlam Birimi	Haber Diline Yansıyan Cinsiyetçi ve Ataerkil Tutum	Mağduru/Kadını Suçlayan Haber Çerçevesi	Kadının Meta Olarak Görülmesi ve Şiddet Geçmişi

4.1.Sınırlılıklar

Bu çalışma bazı özellikleri yönünden bir takım sınırlılıklara sahiptir ve bunlardan ilki içerme kriterleriyle ilgilidir. Çalışma kapsamında haberler taranırken zaman kesiti alınmış ve sadece kadın cinayetleri anahtar sözcüğü arama değişkeni olarak kullanılmıştır. Zaman kesiti genişletilerek ya da arama değişkeni olarak başka kelime gruplarına başvurarak (şiddet, kadına yönelik şiddet, erkek şiddeti, kadın, öldürüldü vb.) daha farklı haberlere ulaşılabilirdi. Zaman kesiti ve tek anahtar sözcüklü arama değişkeni gerçek dünyayı bir noktada algılamayı ve nedensel ilişkileri belirlemeyi zaman zaman zorlaştırabilir ancak tek anahtar kelime üzerinden (kadın cinayetleri) yapılan incelemede haber organlarının “kadın cinayetleri” tamlamasına ne kadar yer verdiğini, kadın cinayetleri kavramını ne kadar kabul ettiklerini de görmek istedik. Eğer farklı politik perspektifler ya da tiraj/sermaye üzerinden kategorilendirme yapsaydık, kadın cinayeti kavramını kabul eden, kadının yaşam özgürlüğünü, hakkını gasp eden her türlü eylemin hangi haber organları tarafından kabul gördüğünü hangileri tarafından kabul görmediğini kaçırabilirdik.

İkinci sınırlılık araştırmanın sonuçlarına yöneliktir. Araştırma sonuçları sadece Türkiye örneklerini içermektedir. Türkiye’de özerklik yerine bağımlılığı destekleyen kolektivist kültürün hâkim olduğu bilinmekte ve bu durum kadın cinayeti gibi toplum vicdanını derinden yaralayan konuların sunumunda habercilere failleri ataerkil düzene göre değerlendirme yolunu açmaktadır. İlaveten haberin sunum şekli ise toplumun algısını yönlendirebilmektedir. Böylelikle haberi dinleyen çoğunluk eril sunum şeklinin etkisi ile kadın cinayetlerini hayatın içinden, sıradan, rutin bir konu

olarak görebilir. Araştırmanın sonuçları Türk kültürüne genelleştirilebilir ancak karşılaştırma yapabilmek amacıyla diğer ülke örneklerinin, farklı ülkelerden kadın cinayetleri haberlerinin de çoğaltılması gerekmektedir. Aslında karşılaştırma yapmadan sadece içeriğe odaklanarak kadın cinayetleri konusunu değerlendirmek bizi diğer bir sınırlılıkla yüzleştirmektedir.

İçeriğe odaklanmak; sosyal olanı kavramak, anlamak noktasında değerli olsa da kadın cinayetleriyle ilgili boylamsal çalışmaların yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Dolayısıyla sosyal olanın yanı sıra kültürel dalgalanmaların boylamsal çalışmalarla incelenmesi kadın cinayetleri konusunda önemli doneleri ortaya çıkarabilir ve daha detaylı bilgiler sunabilir. Erkek çocukların yetiştirilme tarzlarından, sorumluluk alma davranışlarına, kadına dair ev içinde paylaşılan öğretilerden, iktidar muhakemesine kadar çoğu değişkenin aynı anda boylamsal çalışmalarla irdelenebileceğini düşünmekteyiz. Ancak bu çalışmada; Türkiye'deki kadın cinayetleri sorununun medyadaki sunumu üzerine odaklanarak nedeni ne olursa olsun erkeklerin şiddetin tarafı olduğu vurgusu açık bir şekilde belirlenmek istendiği için boylamsal bir eğilim seçimi yöntem tercihimiz ile örtüşmedi.

5.BULGULAR VE TARTIŞMA

5.1.ŞİDDETİN HABERLEŞTİRİLME BİÇİMİ

Bir sosyal soruna yönelik içeriği haberleştirirken kullanılan dilin ve üslubun yaratacağı sonuçları öngören habercilik anlayışı, aynı zamanda etik sorumluluğun gereğidir. Bu bakımdan kadına yönelik şiddet haberleştirirken son derece hassas davranılması, dikkat çekme, daha fazla okunma ve tıklanma kaygısıyla oluşturulan haber metinlerinin toplum algısında yaratacağı yanılgıların önlenmesi gerekmektedir.

5.1.1.Haberin Vitrini: Başlık Seçimi

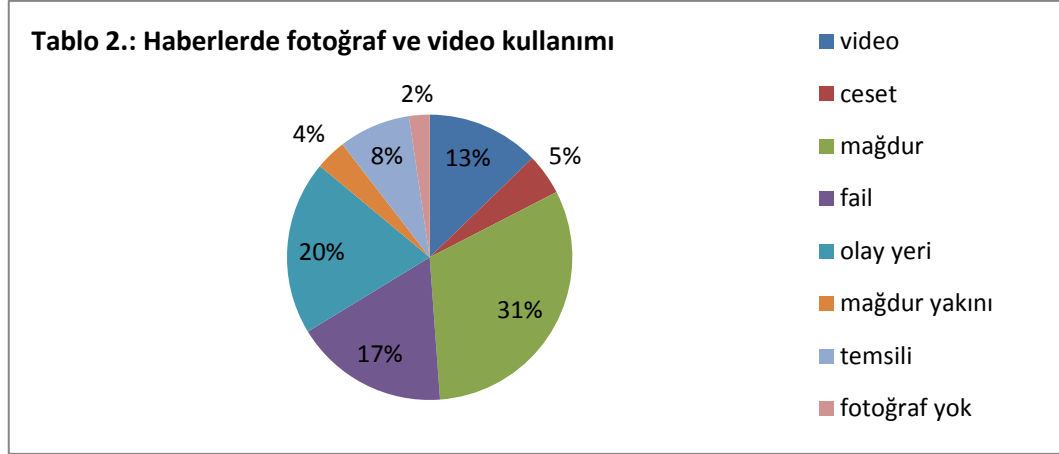
Bir haber metnini incelerken içeriği kadar iletinin bireylere ulaşmasında kullanılan başlık seçimi de son derece önem taşımaktadır. Böylece içerik analizi, iletilmek istenen mesajın özetini ve toplumun algısını ele geçirme gücüne sahip haber başlıklarının sunumunu kolaylaştırır (Neuendorf, 2017). İncelenen haberler Tablo 1.'de görüldüğü üzere daha çok "cinayet" ve "öldürdü" başlıkları ile ölümü nitelemek amacıyla kullanılmış ve haber başlıklarında olaya yönelik tanımlamalar detaylandırılmıştır. Ayrıca dehşet, vahşet, korkunç, gibi ifadelerle olayın duygu tonu da artırılmaya çalışılmaktadır. Haber metinleri üzerinden kadın cinayetlerini inceleyen benzer bir çalışmada (Gül ve Altındağ, 2015), araştırmamızla tutarlı olarak ölüme ilişkin kavramların neredeyse yarısında failin eylemine ve kadının pasif

konumuna vurgu yapıldığı belirtilmektedir. 03.12.2018 (www.cnnturk.com) ve 23.11.2018 tarihli (www.haberra.com) “Mersin’de korkunç cinayet: Öldürdüğü eşini parçalara ayırdı”, “Yine koca dehşeti! Boşanmak isteyince öldürdü” gibi haberler bu durumu örneklemektedir.

5.1.2.Haberde Görsel Kullanımı

Haber başlıklarında dikkat çekici öge olarak olaya ait görüntülerin varlığına yönelik ifadeler kullanılmıştır. Örneğin; “Kocası tarafından öldürülüp cesedi balkondan atıldı (Son anları kamerada) (25.09.2018, www.ntv.com.tr)”, “Görüntüleri ortaya çıktı: Eski eşini böyle öldürmüş (11.12.2018, www.cnnturk.com)” başlıklarıyla olay anına, öncesine veya sonrasına ilişkin görüntülerle dikkat çekilmeye çalışılmakta ve şiddetin pekiştirilmesine yol açılmaktadır. İncelenen haberlerin neredeyse tamamında fotoğraf veya video kullanılmış, haberlerin %31’inde mağdur, %17’si fail, %20’si ise olay yeri fotoğraflarına yer verilmiştir (bkz. Tablo 2.). Haberlerde daha çok mağdur fotoğraflarına yer verilmesi ve erkek failin açıkça korunması medyanın cinsiyetçi tutumunu göstermektedir. Ayrıca ölen kadınların kimlik bilgileri ve fotoğraflarıyla açıkça teşhir edilmesi de kadın hakları ihlaliyken, pek çok erkek failin buzlanma yöntemiyle ya da isminin gizlenmesiyle korunmaya çalışıldığı görülmüştür. Köse ve Coşkun (2018), Hürriyet gazetesinde yer alan kadın cinayeti haberleri üzerine yaptığı çalışmada, kadın cinayetlerinin sunumunda çalışmamızla benzer şekilde olay yeri, mağdur, ceset, suç aleti ve çoğu zaman failerin gülümseyen hallerine ilişkin görsellerin kullanıldığını ve bu sunumların adeta birer film karesi gibi gerçekleştirildiğini ifade etmektedir.

5.1.3.Haber Diline Yansıyan Cinsiyetçi ve Ataerkil Tutum

“Cinayet kurbanı erkekler kadınlardan 4 kat fazla” başlığıyla sunulan 18.07.2018 tarihli haberin içeriğinde BM Küresel Cinayet Raporu (2018) sonuçlarına ilişkin habercinin, kadın karşıtı, feminist bireyleri ve kadın hak savunucularını küçümseyen ve suçlayan ifadeleri olduğu görülmektedir. Bu durum habercinin toplumsal cinsiyet algısını nasıl habere yansıttığını ve kadına yönelik şiddet sorununu iktidar yanlısı ve ataerkil bir söylemle ele aldığını örneklemektedir. Ayrıca haberin içeriğinde bahsi geçen raporun (BM Küresel Cinayet Raporu, 2018) verilerine bakıldığında erkek cinayetlerinin bireysel silahlanmalar ve savaş gibi durumlarda yine bir erkek tarafından uygulandığı, kadın cinayetlerinin ise “yalnızca kadın olmaları” gerekçesiyle gerçekleştiği bilgisine özellikle yer verilmediği düşünülmektedir. Kadın cinayetlerinin gerekçelerini aşağıda Tablo 3.’de yakından inceleme fırsatı bulacağız ancak yukarıda bahsettiğimiz ve aşağıda yer verdiğimiz haberin, kadına yönelik şiddet algısına ilişkin yürütülen farkındalık çalışmalarına bir tepki olarak sunulduğu açıktır. Ayrıca bir erkek haberci tarafından kaleme alınan bu haber, kadın odaklı haberciliğin ve kadın habercilerin sayısında artış yaşanmasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

“Feministlerin, ‘kadına şiddet’ söylemi ile oluşturduğu algı üzerinden yürütülen ve Müslüman toplumların sarsılmasını hedefleyen operasyon, yine Akit tarafından çökertiliyor. Akit, feministlerin sürdürdüğü operasyonun yalan olduğunu ortaya çıkardı. BM verilerine göre bütün dünyada öldürülen her bir kadına karşı öldürülen erkek dört kat fazla. ‘Femi-nazi’lerin kadınlar üzerinden oluşturduğu ve erkekleri şeytanlaştırma aracı olarak kullandığı ‘şiddet algısı’nı çökerten rakamlar....” (18.07.2018, www.yeniakit.com.tr).

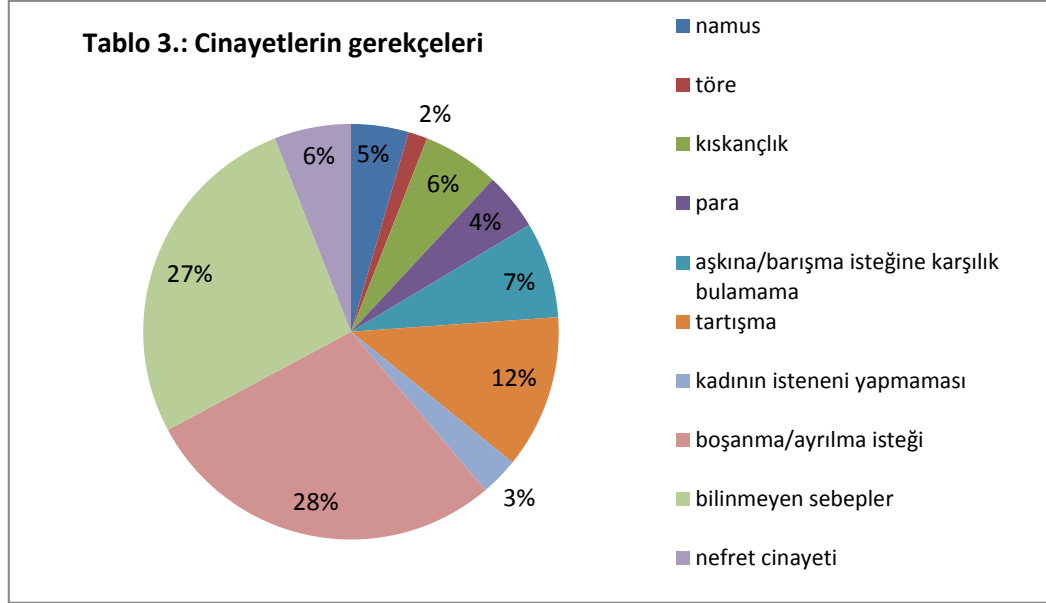
09.03.2018 (www.evrensel.net) ve 25.07.2018 (www.sozcu.com.tr) tarihli haberler; “İstanbul’da nefret cinayeti: Trans kadın Esra bıçaklanarak öldürüldü”, “Travesti Cinayetinde Flash Gelişme: Ben kadın sandım, travesti olduğumu görünce öldürdüm” haber dilinin erilliğini ve kullanılan ifadelerle trans bireylere yönelik yapılan şiddetin ve nefret cinayetlerinin sıradanlaştırılmasını ve ayrımcı söylemlerle normalleştirilmesini örneklemektedir.

Medyada kadınların temsil sorunu, kullanılan cinsiyetçi söylemler ve eril düşüncelerle çerçevelenmiş durumdadır. Kadınlar; statüleri ve kimlikleri üzerinden yürütülen bir savaşta, kadın karşıtı sorunlu yaklaşımlar ve olumsuz bir dil aracılığıyla topluma sunulmaktadır (Can ve Koz, 2018). Bu doğrultuda kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin haber metinlerinde nasıl temsil edildiğinin ve kamuoyuna nasıl sunulduğunun incelenmesi, kadın cinayetlerine yönelik farkındalık yaratılmasına, konuyla ilgili çarpıcı araştırmaların yapılmasına teşvik edici özellikte olduğundan kritik bir öneme sahiptir.

5.2.ŞİDDETİN NORMALLEŞTİRİLMESİ

5.2.1.Şiddetin Gerekçelendirilmesi

Kadına yönelik şiddeti gerekçelendirerek kamuoyuna sunmanın şiddetin meşrulaştırılmasına katkısı tartışılmaz derece büyüktür. Haberlerin %28’inde boşanma ve ayrılma sürecinde yaşanan anlaşmazlıklar, %27’sinde bilinmeyen sebepler, %13’ünde tartışma, %8’inde aşkına veya barışma isteğine karşılık bulamama, %6’sında kıskançlık, %6’sında nefret (trans kadın cinayetleri), %5’inde namus, %5’inde para ve %2’sinde töre gerekçe gösterilerek kadın cinayetleri işlenmiştir. Tablo 3.’te görüldüğü üzere haberlerin önemli bir bölümünde cinayetlerin nedenlerine yer verilmezken, kadının boşanma isteği ve yaşanan tartışmalar nedeniyle cinayetlerin işlendiği görülmektedir. Kadının boşanma kararını yok sayan erkek, çözüm yolu olarak şiddete ve çok sevdiğini iddia ettiği eşini öldürme yoluna gitmektedir.

Gerekçelendirilen haberlere; “Gaziantep’te Kadın Cinayeti: Oynamak İstemeyen Karısını Pompalı Tüfekle Öldürdü (13.11.2018, www.haberler.com)”, “Kocaeli’de Kadın Cinayeti (Uzaklaştırma Kararı Koruyamadı) (10.09.2018, www.ntv.com.tr)”, “Ankara’da Kadın Cinayeti: Boşanmak İsteyen Eşini Pompalı Tüfekle Öldürdü (07.12.2018, www.cumhuriyet.com.tr)” gibi haberler örnek olarak gösterilebilir. Şiddeti gerekçelendirme faili korumak ve failin kendi hukukunu uygulamasına izin veren destekleyici bir tavır takınmak anlamına gelebilir. Aynı zamanda belirli sebeplerin ardına sığınılmasına izin verilen şiddet olayları; kadına yönelik şiddet sorununu bireysel bir soruna dönüştürme tehlikesini beraberinde getirir.

Özellikle şiddeti yalnızca erkeklerin psikolojik sorunlarıyla ilişkilendirerek açıklamak sorunun toplumsal bağlamını göz ardı etmek anlamına gelmektedir. Çünkü sosyal bir sorunu bireyselleştirmeye çalışmak sistematik olarak gerçekleşen ve baskılanan şiddet sorununu daha da tehlikeli bir konuma yerleştirmektedir. Fairbairn ve Dawson (2013); yakın partner cinayetlerini konu alan gazete haberlerini ele aldığı çalışmasında, haber metinlerinde kurbanı suçlayan haber çerçevelerinin kullanıldığını, yaşanan cinayetlerin gerekçelendirilerek kişisel bir olay olarak gösterilme eğiliminde olduğunu bizim çalışmamızla benzer şekilde ortaya koymaktadır.

5.2.2.Şiddetin Romantikleştirilmesi

Haberleri romantikleştiren ve sevgi kisvesi altında olayın önemini azaltan bir haber dili sorunu ancak pekiştirmektedir. Örneğin 18.09.2018 ve 11.12.2018 tarihli haberlerde cinayet zanlılarının ifadeleri; duygusal adlandırmalarla sorunu açıklayıcı

ve sorgulayıcı bir dilden uzak bir biçimde bireysel dramalara odaklanarak ele alınmıştır.

“Cinayet zanlısı koca yaptığı son savunmasında, "Bir anlık sinirle yaptım. Cinayeti tasarlayarak işlemedim. Karımı o kadar çok seviyorum ki, gazetede resmini görünce alıp sakladım. Öldürmek istememiştım ifadelerini kullandı " (18.09.2018, www.milliyet.com.tr).

“Barışmak isteyen eski eş dehşet saçtı. Eski eş, defalarca reddedildiği halde, yine Zuhâl Kırlangıç'ın yanına gitti. Barışmak, Sevgililer Günü'nü onunla geçirmek istediğini söyledi. "Hayır" yanıtını alınca öfkeleni. 47 yaşındaki Zuhâl Kırlangıç'ı göğsünden vurdu. Ardından, aynı silah ile intihar girişiminde bulundu.” (11.12.2018, www.cnnturk.com).

5.2.3.Mağduru/Kadını Suçlayan Haber Çerçevesi

Bunun yanı sıra medyada yer alan yanlış haberler, suçun gerekçelendirilerek sunulması ve suçun meydana gelmesinde ölen bireyin rolüne yapılan haksız ve kasıtlı vurgu nedeniyle mağdur yakınları kayıplarının üzüntüsüne rağmen ölen yakınlarını savunmak durumunda bırakılmaktadır. 03.12.2018 tarihli haberde bu durumu örneklemektedir.

“Zanlının yüklü miktarda borç içinde olduğunu söyleyen Aslan, cinayetin nedeni bazı basın yayın organlarında yer aldığı gibi aldatma kesinlikle değildir. Bu yapılan incelemede ortaya çıkmıştır. Boşanma nedenleri evlendikleri ilk günden beri süregelen zanlının bitmeyen borçlarıdır.” (03.12.2018, www.milliyet.com).

Kadına yönelik şiddet konusundaki farkındalığın artması ile birlikte, kadını suçlayan haber çerçevelerinin zamanla bu suçların dinamiklerini daha doğru yansıtabilecek şekilde değişmiş olabildiği düşünülmektedir. Nitekim bazı çalışmalar (Berns, 2004; Richards ve diğ., 2011), mağdur suçlama tutumlarının, eş/partner şiddetinin kadın mağdurlarına yönelik artan anlayış ve sempatisini yansıtmak için değiştiğini savunmaktadır. Ancak, bu artan anlayışa rağmen, Berns hala kurbanların sorumlu tutulduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, mağdurun durumuyla ilgili daha iyi bir anlayış olsa da, istismarcılar hakkında çok az şey bilindiğinden ve mevcut bilgilerin çoğunun, “sarhoş koca ve hırpalanmış karısının” stereotipik medya tasvirlerine dayandığından bahsetmektedir. Berns (2004: 28-31)'e göre, “akademik kuramlar,

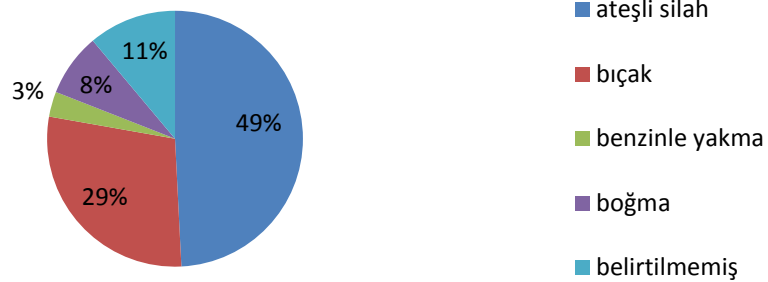
aile içi şiddet anlayışımızı yapısal ve kültürel faktörleri içerecek şekilde ilerletmesine rağmen, aile içi şiddetin kamuoyu anlayışı öncelikle bireysel veya psikolojik seviyeye odaklanmaktadır”.

Cinayetlerin gerekçelendirilmesi ve mağdurlara yönelik suç kalıpları üzerine yapılan bir başka çalışmada (Taylor, 2009) mağdurların doğrudan ve dolaylı olarak suçlandıkları ileri sürülmektedir. Mağduru tanımlarken olumsuz bir dil kullanımı, mağdurun geçmiş şiddet olaylarını bildirmeme konusundaki tercihlerini vurgulama ve cinayetine katkıda bulunan diğer erkeklerle olan ilişkisinin anlatılması gibi doğrudan suçlama ifadeleri kullanılmıştır. Dolaylı suçlamalar arasında ise failin tanımlanması için sempatik bir dil kullanılması, failin zihinsel, fiziksel, duygusal ve finansal sorunlarını vurgulayarak aile içi şiddeti her iki ortağa da eşit suçlama yönünde bir eğilim söz konusudur.

5.3.KADIN CİNAYETLERİ VE FAİLLER

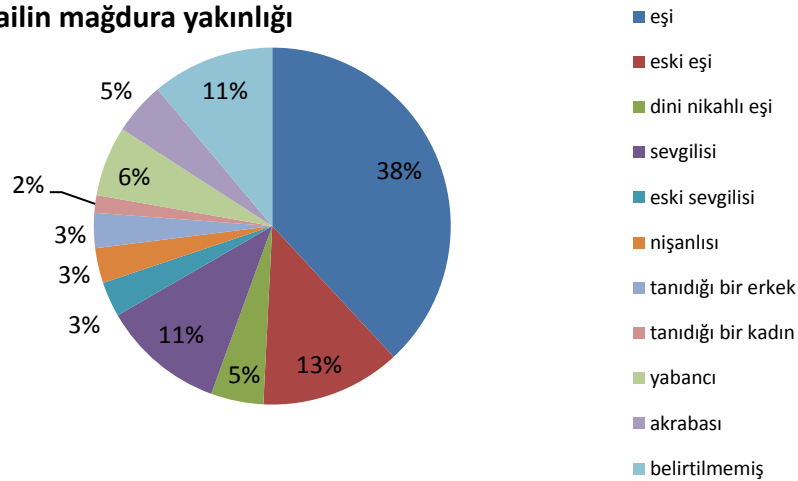
5.3.1.Cinayetlerin İşlenme Biçimleri ve Kullanılan Araçlar

Cinayetlerin işlenme biçimleri ve kullanılan araçlar kategorize edildiğinde cinayetlerin %49’unda ateşli silah, %29’unda bıçak kullanılarak, %8’inin boğarak, %3’ünün benzinle yakma olayları olduğu görülmüş ve haberlerin %11’inde ise cinayetin işlenme biçimine ilişkin bir bilgi yer almamıştır (bkz Tablo 4.). İncelenen cinayetlerin neredeyse yarısında ateşli silah kullanımının bulunması; ülkemizde bireysel silahlanma probleminin ciddi boyutlara ulaştığını ve silaha erişimin engellenmesine ilişkin yeterli tedbirlerin alınmadığını göstermektedir. Silahlara kolay erişim kadın cinayetlerinde önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada kadın cinayetlerine ilişkin risk faktörlerini belirleyen ve ABD’de 11 şehrin dâhil edildiği geniş kapsamlı bir çalışmada (Campbell ve diğ., 2003); kadın cinayetlerinin çok değişkenli risk analizi yapılmış ve bizim çalışmamızla tutarlı faktörlerin varlığına işaret edilmiştir. Ortaya çıkan risk faktörleri arasında, failerin silahlara kolay erişimi, daha önce yaşanan silahla ölüm tehdidi ve kadının ayrılma isteği sonrası erkeğin öfke kontrolünün sağlanmaması yer almaktadır. Ayrıca ısrarlı takip, zorla cinsel birliktelik, hamilelik sırasında yaşanan istismar ve mağdurun başka bir erkek nedeniyle ilişkiyi sonlandırmak istemesi diğer risk faktörleri olarak belirtilmiştir.

Tablo 4.: Cinayetlerin işlenme biçimleri ve kullanılan araçlar

5.3.2. Failin Betimlenmesi

Haberlerin %38'inde mağdurun eşi, %13'ünde eski eşi, %11'inde sevgilisi, %6'sında yabancı bir erkek, %5'inde dini nikâhlı eşi, %5'inde akrabası, %3'ünde tanıdığı bir erkek, %3'ünde nişanlısı, %3'ünde eski sevgilisi, %2'sinde tanıdığı bir kadın tarafından öldürüldüğü ve haberlerin %11'inde ise failin kimliğinin belirtilmemiş olduğu görülmektedir (bkz. Tablo 5.). Haberlerin önemli bir kısmında failin, kadının duygusal birliktelik yaşadığı partneri veya tanıdığı bir erkek olduğu görülmektedir. “Bursa’da kadın cinayeti: Eski eşini 18 yerinden bıçaklayarak öldürdü (23.10.2018, www.haberturk.com)”, “Kadın cinayeti: Tartışma bahanesiyle sevgilisini vurarak öldürdü (12.04.2018, www.evrensel.net)”, “Üsküdar’da kadın cinayeti; Dini nikâhlı eşini boğarak öldürdü (21.07.2018, www.hurriyet.com)” şeklinde sunulan haberler de bu durumu örneklemektedir.

Tablo 5.: Failin mağdura yakınlığı

Sevginin ardına saklanan şiddetin çoğu zaman ölümle sonuçlandığı, en yakınımızdan geldiği ve evimizin içinde bizi bulduğu gerçeği bulgusu, çoğu çalışmada (Gazioğlu, 2013; Stöckl ve diğ., 2013; UNODC, 2011) gözler önüne serilmektedir. 2011 yılında yapılan Küresel Cinayet Araştırması; eş/aile ile ilişkili

cinayetin dünyanın her yerinde kronik bir sorun olduğunu göstermektedir. Eski veya mevcut erkek partneri tarafından öldürülen kadınlar, dünya çapında kurbanların büyük çoğunluğunu oluşturmakta, bu da birçok ülkede kadınların neden başka yerlere oranla daha fazla evlerinde öldürüldüğünü açıklamaktadır (UNODC, 2011). Eş cinayetlerinin küresel ve bölgesel yaygınlığını yorumlamak amacıyla 66 ülkeden veri toplanan başka bir çalışma (Stöckl ve diğ., 2013) sonucunda bizim bulgularımızla tutarlı olarak genelde cinayetlerin %13.5'inin yakın bir partner tarafından gerçekleştirildiği, söz konusu kadın cinayetleri ise yakın partner katliamının altı kat daha yüksek olduğu görülmüştür.

5.3.3.Kadının Meta Olarak Görülmesi ve Şiddet Geçmişi

Ayrıca incelenen 03.12.2018 tarihli haberde ölen kadının yakınlarından birinin verdiği ifadeden öğrenildiği üzere, ölen kadının boşanmak istemesi üzerine zanlının olaydan kısa bir süre önce yapmış olduğu aşağıdaki paylaşımı önemli bir sorun noktasına işaret etmektedir. Kadını meta veya kendi malı gibi gören erkeklerin ve evliliğin kadın üzerindeki hükmünün erkekler için ne ifade ettiğini gösteren bu paylaşım ülkemizde çok da yabancı olmayan “ya benimsin, ya kara toprağın” anlayışının yalnızca bir örneğidir. Haberin içeriğinde geçen cümle şöyledir:

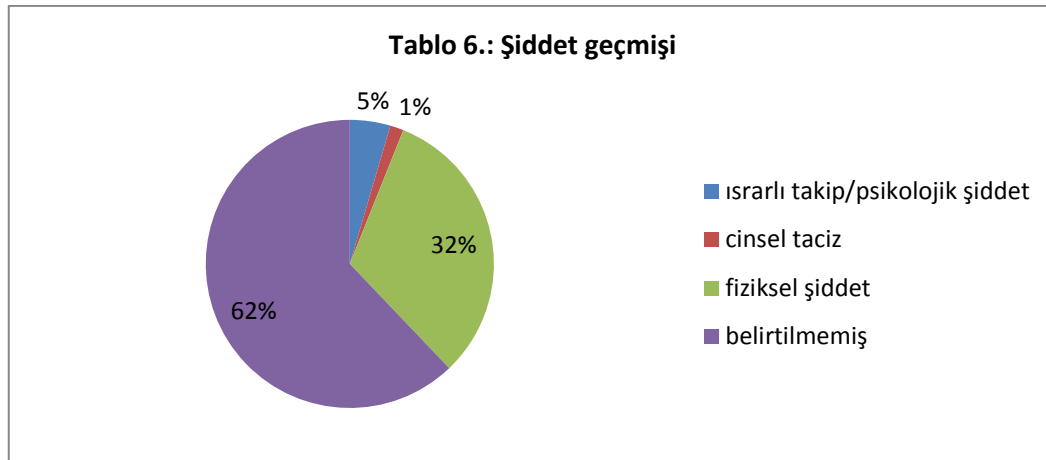
“Zanlı sosyal medyada yaklaşık 3-4 ay önce ‘bana yar olmuyorsan, kimseye yar olmasın’ diye bir paylaşım yapmış.” (03.12.2018, www.milliyet.com).

İncelenen haberlerde dikkat çekici bir nokta da olayların %38'inde mağdur ve failinin ilişkisindeki şiddet geçmişine yer verilmesidir. Önemli bir kısmında kadının maruz kaldığı şiddet geçmişine yer verilmese de belirtilen şiddet türünün %32'sinin fiziksel, %5'inin ısrarlı takip/psikolojik şiddet ve %1'inin ise cinsel taciz olarak belirtildiği görülmüştür. Bu çalışmada Tablo 6.'da gösterilen şiddet geçmişine ilişkin veriler özellikle incelenmiş ve uzun süreli şiddetin suiistimalinin cinayetlerle ilişkisi olduğuna dikkat çekilmek istenilmiştir. Kadın cinayetlerinin çoğunlukla erkeklerin kadın partnerlerine şiddet kullanması sonucu gerçekleştiği görüşüne rağmen (Johnson ve Dawson, 2011), kadın cinayetlerine ilişkin bazı araştırmalar (Bullock, 2007; Bullock ve Cubert, 2002; Johnson, 1996) şiddet geçmişine ilişkin bulguların çoğu zaman önemli görülmediğini vurgulamıştır. Washington Eyaletindeki haber analizlerinde Bullock ve Cubert (2002) ve Bullock (2007) şiddet geçmişi ve hırpalanmış kadınlar gibi ifadelerin eş cinayetleri bildirilirken nadiren kullanıldığını belirtmektedir. Bizim çalışmamızda da görüldüğü gibi şiddet geçmişine ilişkin bilgiler haber çerçevelerinin rutin bir parçası olarak değerlendirilmemektedir. Ancak Johnson, (1996: 179),

eş/partner cinayetlerinin önemli bir bölümünün uzun bir şiddet geçmişindeki “son eylem” olduğunu ortaya koymaktadır. 31.05.2018 tarihli haber kadınların şiddet geçmişine ilişkin ifadeleri örnelemektedir:

“Tartışma çıkmış. Bıçağı eline alıyor. Boğazını, burnunu, dudağını, kulağını kesmiş... Geçimsizlik vardı ve aşırı kıskançtı. Adam, bir deli raporu almış, devlette bunu serbest bırakıyor. İçeriye almıyorlar. Uzaklaştırma veriyor, gönderiyor, yine aynı. Yıllardır kadın şiddet görüyor.” (31.05.2018, www.dha.com).

Suiistimal edilen veya göz ardı edilen şiddet gibi zanlıların saldırganlık eğilimi, olayların içeriği incelendiğinde olay sırasında zarar verdiği kişi sayısı ve olay sonrası intihar girişimiyle kendini göstermektedir. İncelenen haberlerin %10’unda zanlı ölen kadın dışında çoğunlukla olaya müdahale etmek isteyenlere de zarar verici eylemlerde bulunmuş, olayların %11’inde ise intihar girişiminde bulunmuştur. Bu durum zanlının tek çözüm yolu olarak bildiği şiddete başvurmasıyla olayların sonuçlandığını göstermektedir.

Medyanın çoğunlukla haber içeriğinde fiziksel şiddete yer verdiği ve şiddetin diğer türlerinin tanımlanmadığı görülmüştür. Kadına yönelik şiddet, yalnızca fiziksel üstünlükle açıklanan bir olgu olarak sunulmakta ve fiziksel şiddetle sınırlandırılmaktadır. Kullanılan görseller ve haberin dili de kadına zarar veren diğer eylemleri şiddet olarak tanımlamaktan uzak bir yaklaşım sergilemektedir (Dursun, 2008: 19-32).

6.SONUÇ

Kadın cinayetlerine ilişkin mevcut istatistikler kadınları hedef alan sessiz sedasız sürdürülen bir savaşın cinsiyetli yapısını ortaya koymaktadır. Ana akım medyanın

kadın cinayetleri sunumu, kadına yönelik şiddeti üstü açık veya örtülü bir biçimde gündelik hale getiren ve marjinalleştiren ataerkil söylemleri, kadın cinayetlerini pekiştiren bir dilin sürekli üretilmesine neden olmaktadır. Kadınlara karşı tepkiyi güçlendiren ve eril bir dille çizilen çerçevelerden ele alınan haberler, kadınları şiddete karşı daha savunmasız hale getirmekte ve kadınlara uygulanan şiddetin gerçekliğini en aza indirmektedir. Kadınların maruz kaldıkları şiddetin toplumsallaştırılmış cinsiyetçi doğası, medyanın devleti, toplumu ve bazen failleri işaret ederek var olan sistemi suçlaması kadınlara karşı yürütülen savaşın toplumca kanıksanmasına yol açmaktadır.

Günümüz medyasında haber metinleri, şiddet temalı norm ve uygulamalardan oluşmakta, cinayet haberleri de bu sektörün en ilgi çekici ve sevilen içeriklerini oluşturmaktadır. Söz konusu kadına yönelik şiddet ve cinayet haberleri olduğunda haber içeriklerinin, sorunu tek boyutlu ele alma eğiliminde olduğu görülmektedir. Erkek faillerin suçları, gerekçelendirilerek psikolojik ve bireysel tasvirlerle sunulmaktadır. Haber medyası, kadına yönelik şiddet haberlerini kadını belirli temsillerin altında kamuoyuna sunma ve ataerkil ideolojinin normlarına yönelik bir çerçevede sınırlandırma eğilimindedir. Oysa toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı medyanın kadınlar için adil bir toplumun zeminini sağlayacağına her zaman inanılmaktadır. Medya, kadının yaşamını sınırlamaktan ziyade özgürleştirici olmalıdır. Bu bağlamda medya, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri sorununda göz ardı edilen noktalara da değinerek mevcut sorunlar kadar eksiklerin de konuşulmasını sağlamalıdır. Örneğin şiddet mağduru kadınların başvurabilecekleri şiddeti önleme ve koruma mekanizmalarına ilişkin bilgi, medyanın haber metinlerinde mutlaka yer almalıdır. Sosyal hizmet ihtiyaçları göz ardı edilen kadınların söz konusu mekanizmalara, sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarına erişimlerini sağlamak bu noktada medyanın görevi olmalıdır.

Ayrıca kadın cinayeti faillerine verilen cezaların haber metinlerinde yer almaması da önemli bir noktadır. Bu anlamda cezaların artırılması, yaptırım gücünün ortaya konması ve faillerin izlenmesi gibi önerilerde bulunulabilir. Diğer taraftan mevcut sistem failler yerine kadınları izlemekte, adeta kadınları ve ailelerini cezalandırmaktadır. Kadına yönelik şiddetten ve ölümden kaçışın yolu kadının gizlenmesi olmamalıdır. Faillerin hareket özgürlüğü üzerinde politikaların ve yasaların yaptırım gücü devreye girmelidir. Şiddetin meşrulaştırılmasına olanak sağlayan namus ve töre benzeri motivasyonel kalıplarla, toplumun değerleri üzerinden sahte tabular yaratılmaktadır. Ancak varlığından ilham alınan,

yıkılamayan her tabu bir kadının yaşam hakkının elinden alınması demektir. Nitekim töre ve namus gerekçesiyle gerçekleşen şüpheli kadın intihar vakaları da kadın cinayetlerinin görünmeyen yüzünü oluşturmaktadır. Bu noktada feminist sosyal hizmet müdahaleleri; hem kadın intihar vakalarının hem de kadın cinayetlerinin önlenmesinde zaruri bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

Nefret cinayetleri olarak nitelenen trans kadın cinayetleri de çalışmada ortaya çıkan dikkat çekici bir noktadır. Kadın olma tercihleri ve yaptıkları iş üzerinden tanımlanarak ayrımcı ve eril söylemlerle medyada kendine yer bulan trans kadın cinayetleri derinlemesine araştırılması gereken ve önleyici mekanizmalara ihtiyaç duyan ciddi bir konu başlığıdır. Bu noktada toplumsal cinsiyet eşitliğine saygı duyan ve heteronormatif kalıpların ve yargıların yer almadığı bir habercilik anlayışı, trans bireylere özgür yaşam alanları yaratacağı gibi olumsuz yargıların değişmesinde de etkili olacaktır.

Ülkemizde yaşanan kadın cinayetlerine ilişkin resmi ve güncel istatistiklere ulaşmak sanıldığından daha zordur. Bu noktada kadına yönelik her türlü zarar verici eylemi ve özellikle cinayetlerini kayıt altına alan bazı sivil toplum kuruluşları şiddet haritasını gözler önüne sermektedir. Çalışma dâhilinde basına yansıyan ve erişilen haber sayısı ile kadın platformlarının belirttiği rakamlar arasında önemli bir uçurum bulunmaktadır. Bu durum ülkemizin herhangi bir yerinde sessiz sedasız öldürülen kadınların olduğunu ve ölümlerinin basında haber değeri bile taşımadığını göstermektedir. Ancak öldürüldükten sonra görünür hale gelen kadınlar bir sorun teşkil ettiği gibi basında hiç yer almayan ve sessizce öldürülen kadınlar da sorunun görünmeyen diğer yüzünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerine ilişkin istatistiki verilerin uygun bir biçimde toplanacağı mekanizmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Aynı zamanda kadın cinayetleri üzerine yapılacak kavramsal çalışmaların teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması adına ortak bir terminolojinin oluşturulması önem kazanmaktadır. Terminolojideki tutarlılığın, kadın cinayetlerine ilişkin veri toplanmasını kolaylaştıracağı ve özellikle polisten medyaya servis edilen haberlerde kullanılacak dili de olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Bu bağlamda kadın odaklı haberciliği kolaylaştırmak ve medyanın cinsiyetçi savaşının önüne geçebilmek amacıyla kadın cinayetlerini sınıflandırmak için standart tanım veya kurallara ihtiyaç vardır.

Medyanın gücünü olumlu yönde kullanmanın, kadına yönelik her türlü zarar verici eylemde, kadını yargılayan ve suça ilişkin yükümlülüklerinden kaçan erkeğin ve toplumun bakışının değiştirilmesinde etkili olacağı düşünülmektedir. Medyadaki

kadın gücünün artırılması da kadın bakış açısının ve toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun bir ortamda gerçekleştirilecek haberciliğin önünü açacaktır. Ancak kadın medya çalışanlarının sayısının artırılması cinsiyetçi kalıpları değiştirme yolunda önemli bir adım olsa da haber metinlerini onaylayan yöneticilerin çoğunluğunun erkeklerden oluşmasının, gösterilen çabanın önünde bir engel olması muhtemeldir. Öyleyse kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında medya yöneticisi konumunda yer alması önemlidir. Kadın cinayetlerinin önlenmesi ve müdahalesine ilişkin politik eylemler aracılığıyla kadına yönelik şiddetin ve cinayetlerin medya temsillerinin değiştirilmesini amaçlayan çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Sözün özü cinsiyetçiliği benimseyen ve meşru kılan söylemleriyle günümüz medyası, kadınların yaşam mücadelesini her anlamda zorlaştırmakta ve toplumsal cinsiyet odaklı haberciliği zorunlu kılmaktadır. Kadın odaklı ve toplumsal cinsiyet eşitliği dikkate alınarak oluşturulan her haber, belki de bir kadının daha yaşama tutunmasında hayati bir rol oynayacaktır.

Sosyal sorunların tanımlanması, analizi ve kamuoyuna bildirilmesi sürecinde medyanın önemli bir yeri bulunmaktadır. Özellikle şiddetin inşasında ve sunumunda medya, kritik bir rol oynamaktadır. Toplumsal sorunlara karşı halkın tepkisini ve sosyal politikaları şekillendirme misyonunu üzerine alan medya, sosyal hizmet mesleğiyle de doğrudan ilişkili bir organdır çünkü çaresiz, korkan kadın topluluklarının varlığının artması; sosyal hizmetin savunuculuk rolüne ters düşmektedir. Sosyal hizmetin bütüncül bakış açısına göre kadının maruz kaldığı sistematik şiddet ortamından uzaklaştırılması, psikolojik, duygusal, sosyal ve ekonomik olarak güçlendirilmesi, haberlerde ve medya içeriklerinde biricikliğin korunması, kısaca kadının özgürleşmesi gerekmektedir. Son tahlilde çalışma, medyanın üzerine aldığı misyonu layıkıyla yerine getiremediğini hatırlatarak diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Adaklı, G. (2010). Gazetecilik etiğini belirleyen yapısal unsurlar: Mülkiyet ve kontrol sorunu. İçinde: B. Çaplı ve H. Tuncel (Eds.), *Televizyon haberciliğinde etik* (ss. 61-96), Ankara: Fersa Yayıncılık.
- Adler, A. (2010). *İnsanı tanıma sanatı*. (12. baskı), İstanbul: Say Yayınları.
- Anastasio, P. A. ve Costa, D. M. (2004). Twice hurt: How newspaper coverage may reduce empathy and engender blame for female victims of crime. *Sex Roles*, 51(9-10), 535-542.

- Berns, N. (2004). *Framing the victim: Domestic violence, media, and social problems*. New York: Aldine De Gruyter.
- Birleşmiş Milletler/BM. (1993). *Kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına dair bildirme*. 2 Şubat 2019 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr> web adresinden erişildi.
- Bullock, C. F. (2007). Framing domestic violence fatalities: Coverage by Utah newspapers. *Women's Studies in Communication*, 30(1), 34-63.
- Bullock, C. F. ve Cubert, J. (2002). Coverage of domestic violence fatalities by newspapers in Washington State. *Journal of Interpersonal Violence*, 17(5), 475-499.
- Butchart, A. ve Mikton, C. (2014) *Global status report on violence prevention*. Switzerland: World Health Organization.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (8. baskı), Ankara: Pagem Akademi.
- Campbell, J. C., Webster, D., Koziol-McLain, J., Block, C., Campbell, D., Curry, M. A., ... ve Sharps, P. (2003). Risk factors for femicide in abusive relationships: Results from a multisite case control study. *American Journal of Public Health*, 93(7), 1089-1097.
- Can, S. ve Koz, K. A. (2018). *Medya ve kadın*. 12 Mart 2019 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/328737634_MEDYA_VE_KADIN web adresinden erişildi.
- Caputi J. ve Russell D.E, (1990). Femicide: Speaking the unspeakable. *Violence Against Women*, 34(7), 424-426.
- Carter, C., Branston, G. ve Allan, S. (1998). Setting new(s) agendas: An introduction. In C. Carter, G. Branston, & S. Allen (Eds.), *News, gender and power* (ss. 1–9). London: Routledge.
- Coşkun, A. ve Köse, H. (2018). Hurriyet. com.tr'de kadın cinayeti haberlerinin retorik haber çözümleme yöntemi açısından incelenişi. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 191-222.
- Csete, J. ve Kippenberg, J. (2002). *The war within the war: Sexual violence against women and girls in Eastern Congo*. USA: Human Rights Watch.
- Curran, J., Gurevitch, ve M., Woollacott, J. (Eds.). (1979). *Mass communication and society*. Beverly Hills, CA: SAGE.
- Çelenk, S. (2010). *Haber etiği neden gerekli?*, 20 Şubat 2019 tarihinde <https://m.bianet.org/bianet/egitim/124715-haber-etigi-neden-gerekli> web adresinden erişildi.
- Danis, F. S. (2003). Social work response to domestic violence: Encouraging news from a new look. *Affilia*, 18(2), 177-191.
- Danner, L. ve Walsh, S. (1999). "Radical"; feminists and "bickering"; women: Backlash in US media coverage of the United Nations fourth world conference on women. *Critical Studies in Media Communication*, 16(1), 63-84.

- Daver, B. (1992). Savaş ve barış üzerine. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 3(10), 181-186.
- Dursun, Ç. (2010). Kadına yönelik şiddet karşısında haber etiği. *Fe Dergi*, 2(1), 19-32.
- Faludi, S. (2006). *Backlash: The undeclared war against American women*. (Anniversary ed.), USA: Broadway Books.
- French, M. (1992). *The war against women*. New York: Summit Books.
- Gazioğlu, E. (2013). Kadın cinayetleri: Kavramsallaştırma ve sorunlu yaklaşımlar. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(30), 89-100.
- Gül, S.S. ve Altındağ, Y. (2015). Medyada kadın cinayeti haberlerindeki cinsiyetçi izler: Radikal Gazetesi. *Akdeniz İletişim Dergisi*, 24, 168-188.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Enstitüleri, (2014). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. 21 Şubat 2019 tarihinde http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2014_Ozet_Rapor.pdf. web adresinden erişildi.
- Hamilton, B. ve Coates, J. (1993). Perceived helpfulness and use of professional services by abused women. *Journal of Family Violence*, 8(4), 313-324.
- Hrant Dink Vakfı Medyada Nefret Söylemini İzleme Çalışması. (2017). *Trans kadın cinayeti haberlerinde ayrımcı söylem raporu*. 5 Mart 2019 tarihinde <https://hrantdink.org/attachments/article/1039/Trans%20Kad%C4%B1n%20Cinayeti%20Haberlerinde%20Ayr%C4%B1mc%C4%B1%20S%C3%B6ylem%20Raporu.pdf> web adresinden erişildi.
- Howe, A. (1997). The war against women: Media representations of men’s violence against women in Australia. *Violence Against Women*, 3(1), 59-75.
- Jiwani, Y. ve Young, M. L. (2006). Missing and murdered women: Reproducing marginality in news discourse. *Canadian Journal of Communication*, 31(4), 895-917.
- Johnson, H. (1996). Dangerous domains: Violence against women in Canada. *Service Social*, 44(2), 189-190.
- Johnson, H., ve Dawson, M. (2011). *Violence against women in Canada: Research and policy perspectives*. New York: Oxford University Press Canada.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2018). *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2016-2017-2018 yılı veri raporu*. 22 Şubat 2019 tarihinde <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/kategori/veriler> web adresinden erişildi.
- Kadın Cinayetleri. (2019). *Kadın cinayetleri: Medyaya yansıyan kadın cinayetlerinin haritalaması*. 8 Şubat 2019 tarihinde <http://kadincinayetleri.org/> web adresinden erişildi.
- Kadın Dayanışma Vakfı. (2017). *Kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları izleme raporu*. 8 Şubat 2019 tarihinde <http://kadindayanismavakfi.org.tr> web adresinden erişildi.

- Kadınların Medya İzleme Grubu/MEDİZ. (2018). *Medyada kadınların temsil biçimleri araştırması*. 11 Şubat 2019 tarihinde http://www.bianet.org/files/doc_files/000/000/015/original/mediz_rapor_0806.doc web adresinden erişildi.
- Krippendorff, K. (1980). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Beverly Hills, CA: SAGE.
- Lakeman, L. (2005). *Obsession, with intent: Violence against women*. Montréal, QC: Black Rose Books.
- Len-Rios, M. E., Rodgers, S., Thorson, E. ve Yoon, D. (2005). Representation of women in news and photos: Comparing content to perceptions. *Journal of Communication*, 55(1), 152-168.
- McLaughlin, L. (1991). Discourses of prostitution/discourses of sexuality. *Critical Studies in Mass Communication*, 8(3), 249-272.
- McFarlane, J., Campbell, J. C., Sharps, P. ve Watson, K. (2002). Abuse during pregnancy and femicide: Urgent implications for women's health. *Obstetrics & Gynecology*, 100(1), 27-36.
- Neuendorf, Kimberly A. (2017). *The content analysis guidebook*. (2nd ed.), Los Angeles: SAGE.
- Neuman, W. L. (2012), *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar 2*. Çev.: Sedef Özge. (Beşinci basım), Ankara: Yayınodası.
- Radford, J. ve Russell, D. E. (1992). *Femicide: The politics of woman killing*. New York: Twayne Publishers.
- Richards, T. N., Kirkland Gillespie, L. ve Dwayne Smith, M. (2011). Exploring news coverage of femicide: Does reporting the news add insult to injury?. *Feminist Criminology*, 6(3), 178-202.
- Roberts, J. V. ve Doob, A. N. (1990). News media influences on public views of sentencing. *Law and Human Behavior*, 14(5), 451-468.
- Russell, D. E. ve Harmes, R. A. (2001). *Femicide in global perspective*. New York: Teachers College Press.
- Stiglmayer, A. (1994). *Mass rape: The war against women in Bosnia-Herzegovina*. London: University of Nebraska Press.
- Tahaoğlu, Ç. ve Akgül, E. (2018). *Toplumsal cinsiyet odaklı habercilik el kitabı*. İstanbul: İletişim Vakfı Yayınları.
- Taylor, R. (2009). Slain and slandered: A content analysis of the portrayal of femicide in crime news. *Homicide Studies*, 13(1), 21-49.
- True, J. (2010). The political economy of violence against women: A feminist international relations perspective. *Australian Feminist Law Journal*, 32(1), 39-59.

- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti. (2016). *Kadın ve medya: Toplumsal cinsiyet eşitlikçi haber kılavuzu*. 4 Şubat 2019 tarihinde https://www.tgc.org.tr/images/kadin_ve_medya_kilavuz.pdf. web adresinden erişildi.
- Uçan, G. (2016). Toplumsal cinsiyetin öteki yüzü: Erkek. İçinde: D. Ş. Kaylı ve F. Şahin (Eds.), *Sosyal politikanın cinsiyet halleri* (ss. 1-19), Ankara: Nika Yayınevi.
- United Nations Office on Drugs and Crime/UNODC. (2011). *Global study on homicide: Trends, contexts, data*. 12 Mart 2019 tarihinde https://www.unodc.org/documents/congress/background-information/Crime_Statistics/Global_Study_on_Homicide_2011.pdf web adresinden erişildi.
- United Nations Office on Drugs and Crime/ UNODC. (2018). *Global study on homicide: Gender-related killing of women and girls*. 12 Mart 2019 tarihinde https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/GSH2018/GSH18_Gender-related_killing_of_women_and_girls.pdf web adresinden erişildi.
- Widyono, M. (2008). *Strengthening understanding of femicide: Conceptualizing femicide*. 12 Mart 2019 tarihinde https://path.azureedge.net/media/documents/GVR_femicide_rpt.pdf. web adresinden erişildi.
- World Health Organization/WHO. (2013). *Global and regional estimates of violence against women: Prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. 25 Ocak 2019 tarihinde <https://apps.who.int/iris/handle/10665/85239> web adresinden erişildi.
- Wozniak, J. A. ve McCloskey, K. A. (2010). Fact or fiction? Gender issues related to newspaper kürereports of intimate partner homicide. *Violence Against Women*, 16(8), 934-952.
- Yıldız, M. C. (2008). Türkiye'de töre baskısına bağlı intiharlar ve töre cinayetleri, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(16), 209-231.